

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XV. Contractus gravi metu injustè incusso initi, non sunt generaliter
invalidi, sive jure naturali, sive positivo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

dere mihi usque ad iustum pretium, si nolis ut à contractu resiliam. Si mihi damnum aliunde proveniat, quam ex contractu ipso, si me possim indemnem reddere, agendo contra deceptorem, ad id teneor servato contractu. Si hoc non possim, & tu nullum ex rescissione contractus damnum sis incururus, non vidèris iustam habere causam recusandi rescissionem. Si autem ex rescissione tu etiam incururus sis notabile damnum, quia jam re illà indiges, nec aliam potes aliunde comparare, nisi pretio longè majori, quam tempore contractus, resilire non potero cum tanto tuo damno, te invito.

184 Tertia conditio est habitas contrahentium ad contrahendum, habitas rei quæ contractui subieitur, ad hoc ut sub talem contractum cadat. Cujus defectu bona inalienabilia cadere non possunt sub contractum eorum alienativum.

185 Quarta conditio est, ut servetur forma substantialis pro nonnullis contractibus à jure præscripta. Neque enim contractus subsistere valet absque forma sua substantiali.

CAPUT XV.

Contractus gravi metu injustè incusso initi, non sunt generaliter invalidi, sive jure naturali, sive positivo.

186 **E**st sententia communior. Et probatur, quia quod metu fit, absolute & simpliciter est voluntarium, etiam si secundum quid involuntarium. Ergo voluntarium substantialiter requisitum non deest tali contractui. Et ideo licet varii contractus ex tali metu initi jure positivo sint irriti, ut contractus matrimonii cap. cum ad locum de sponsalib. sponsalia & professio religiosa c. 1. de his quæ vi. Promissio dotis, vel ejus solutio. L. si mulier §. si dos ff. de eo quod metus causa. Electio Prælati c. periculum §. ceterum de elect. in 6. Autoritas tutorum per metum extorta. L. 1. §. ult. de auctorit. tutor. Promissio rerum ecclesiasticarum cap. pervenit de jurejur. &c. Non omnes tamen jure positivo irritantur, sed aliqui eorum solum dicuntur irritandi, rescindendi, &c. uti videre est L. 4. Instit. tit. 13. §. 1. Et L. final. Cod. de his quæ vi. Non omnes etiam irriti sunt jure naturæ; quamvis aliqui sint, ad quorum valorem plerique docent ex natura rei non sufficere qualemcumque consensum, sed requiri omnino liberum & spontaneum, saltem hoc sensu, quod extortus non fit metu gravi injusto; uti de matrimonii contractu docet Estius: eò quod hic contractus sit mutui amoris vinculum, illudque naturam suam indissolubile, dum semel subsistit; ubi alii ex causa solutionem patiuntur: Idem plerique docent de promissione & donatione liberali. Qua de re alibi.

187 Et si tamen non omnes contractus ex gravi metu injusto facti irriti sint, sive jure naturali, sive positivo, communis sententia est

quod in foro conscientie rescindi possint, ab eo qui talem metum est passus. Quia is qui metum intulit, ipsi fecit injuriam, ad cuius reparationem in conscientia tenetur, ipsumque in integrum restituere, etiam ante judicis sententiam. Ergo talem metum passus habet jus recuperandi suam libertatem, independentem à Judicis sententia.

Video tamen legibus positivis ipsi quidem concedi actionem in foro externo adversus metum incutientem, quæ §. 1. Instit. de except. dicitur *exceptio metus causa*. Video etiam Judicibus præscribi, ut ejusmodi contractus rescindant. c. 2. de his quæ vi. L. si mulier 2. §. si metu coactus ff. de eo quod metus causa; sed nullibi invenio leges id relinquere arbitrio metum passi. Et ideo non temerè hic à privatis procedendum, maxime dum impletus est contractus, sed potius ad remedia juris recurrendum. Tametsi contra justitiam graviter non peccaret, qui, secluso scandalo, vel alio effectu malo, propria auctoritate talem contractum rescinderet. Tum ob rationem proximè allatam. Tum quia leges illæ positivæ pro foro duntaxat externo procedere videntur ad vitandas confusiones.

Quidquid tamen de eo fit, certum est, eum qui metu injustum intulit, teneri in conscientia restituere id quod ex tali contractu accepit, totumque insuper damnum & interesse, quod alter inde passus est, sive metus incussus gravis fuerit, sive levis, modò verè causam dederit contractui. Quia per injustam actionem suam verè causa injusta fuit totius istius damni, causa etiam injusta contractus. Et quamvis leges, ad vitandas nimias lites, ordinariè non concedant exceptionem passo metum tantum levem, nec admittant rescissionem contractus ex tali metu; per hoc injustus auctor metus non liberatur ab obligatione, quæ ligatur ex natura rei.

Sed tria hic supersunt inquirenda. 1.º quid si alter contrahentium non fuerit causa, nec conscius metus. 2.º quid in praxi faciendum, in casibus in quibus disputatur, an sponsalia v. g. ex metu injusto, levi tamen, valida sint ex natura sua? disputatur item, an, supposito quod valida sint, in foro conscientie rescindi queant ad arbitrium metum passi? Quid (inquam) in praxi faciendum, si ille, qui sic sponsalia contraxit, à talibus sponsalibus postea resiliens, postea sine dispensatione matrimonium contraxit cum consanguinea prioris. Tunc enim probabiliter dubitatur de valore secundi istius contractus, ob dubium probabile, an non subsit impedimentum publicæ honestatis. 3.º quid item faciendum, in dubio de valore matrimonii, proveniente ex eo quod disputetur, an matrimonium contractum ex metu injusto, sed non absolute gravi, sit in foro conscientie validum? Id enim Doctores communiter affirmant; Navarrus & alii negant, quando quis

quis tali metu (licet ex causa levi proveniente) ex imprudenti imaginatione eo modo compulsus fuit, quo vir gravis compellitur ex metu gravioris mali.

191 Ad 1. respondeo plurimum opinionem esse, quod talis ante sententiam Judicis rescindentis contractum, restituere non teneatur acceptum ex tali contractu. Sed hoc non videtur generaliter verum. Quia ex una parte probabile est quod talis contractus ex metu gravi injusto (licet à tertio illato) extortus, jure naturæ sit invalidus. Ex alia parte, licet (juxta communionem sententiam) jure naturæ validus sit, est tamen rescindibilis ad arbitrium metum passi. Qui proinde, si eum reviderit, legitimum alter titulum non habebit retinendi, saltem dum ipsi constiterit de rescissione. Denique contingit quod ille, qui ex tali metu contraxit, gravissimum damnum incurret, si contractui stare debeat; compars autem nullum vel modicum damnum sentiet, si contractus rescindatur. Isto verò casu naturalis æquitas, fundata in generali principio dilectionis proximi, dicat quod alter consentire debeat in rescissionem talis contractus, vel saltem ad damnum pro parte relevandum, ut supra dixi.

192 Ad 2. servanda est in tali dubio regula juris, de tutiori via sequenda. Non procedendum proinde ad matrimonium contrahendum, aut consummandum, nisi petita ad cautelam dispensatione, quæ faciliè impetrabitur.

193 Ad 3. respondeo, si spectatis omnibus constiterit de levitate metus, eum qui sic contraxit non posse resilire, ob indissolubilitatem matrimonii, in casu illo probabilius validi. Si autem ipse nihilominus dubitet de valore, debitum petere non potest, ne agat contra conscientiam, licet illud reddere teneatur. Tutissimum proinde erit supplere id quod dubitat defuisse, consensum liberè renovando.

CAPUT XVI.

Appendix, de votis ex metu factis.

194 Convenit inter Authores 1º. votum, si ve solemne, si ve simplex, factum ex metu, proveniente ex causis naturalibus, v. g. ex metu mortis, in naufragio, morbo, &c. validum esse, nisi metus tantus esset, ut rationis usum hic & nunc impediret. Quia non deest illi sufficiens voluntarium ad votandum, nec ullius cogentis intervenit injuria.

195 Convenit 2º. votum solemne, ex gravi metu injusto extortum, esse invalidum, saltem jure positivo Ecclesiastico hodierno. Id enim constat ex Tridentino sess. 25. de Regular. c. 18. & 19. Et ratio est, quia tale votum est velut spirituale matrimonium indissolubile, quo immobiliter quis adstringi-

tur ad observantiam statûs quem vovit. Unde ex natura sua requirere videtur consensum perfectè liberum ac spontaneum.

Hinc consecretaneum est, eum qui ex metu 196 gravi injusto sacros suscepit Ordines, solemnem castitatis voto non ligari, quando ordinationem suam ratam non habuit, in suscepto ordine (cessante metu) ministrando.

Sed licet hoc verum sit, non perinde verum est, talem non obligari ad servandam castitatem, horasque recitandum (uti non obligari plerique putant Authores, cumque 197 ipsis Zypæus L. 1. respons. canon. tit. de his quæ vi metûs causâ respons. 1. n. 10.) nec verum est quod addunt, talem posse sine dispensatione matrimonium contrahere, seposito scandalo. Tamen enim taliter ordinatus non teneatur voto, equidem teneatur, Ecclesiæ Lege, à matrimonio abstinere, castitatem servare, horas recitare, uti satis insinuat Tridentinum sess. 24. can. 9. dum sub disjunctione definit, sacris initiatos teneri servare castitatem ratione Legis Ecclesiasticæ, vel voti. Estque Lex ista rationabilis & justa: quia Ecclesia potest subditos ad id in reverentiam sacri Ordinis sine proprio consensu cogere; sicut pueros, sine proprio consensu baptizatos, cogit Leges Ecclesiasticas servare.

Dixi num. 149. votum solemne ex gravi 198 metu injusto extortum, invalidum esse, jure Ecclesiastico moderno. Quia ex antiquo jure, historiisque Ecclesiasticis, non pauca proferunt Thomassinus de discipl. Eccles., & Christianus Lupus to. 4. Scholior. in Concilia pag. 475. quæ probant, plurimos olim invitos ad Monachatum compulsos fuisse, ac nihilominus coactos in professione manere; plurimos item invitos ad sacrorum Ordinum susceptionem coactos fuisse. De quibus tamen in Concilio Toletano VIII. sic statuitur: *Quicumque, etiam invitati, ad Ecclesiasticorum officia & dignitatem assumuntur, deserere quam semel receperunt gratiam, donumque nequaquam audeant. Si vero ad conjugia, moresque sæculi redire assentaverint, omni Ecclesiasticâ dignitate priventur, & apostata habeantur; & in Monasterio, donec vixerint, sub penitentia retrudantur.*

3º. non convenit inter Authores, an votum simplex, ex metu extortum, jure positivo sit invalidum. Quia licet sententia communior affirmet, invalidum esse, nullæ proferuntur leges id disertè afferentes; & alii censent validum esse, & obligatorium, donec super eo dispensetur. Unde cum (in tali dubio) sequenda sit in praxi via tutior, petenda est super eo dispensatio, vel votum servandum.

Nec magis convenit inter Authores, an 200 votum solemne, vel simplex, metu extortum, invalidum sit jure naturæ. Quia tam pro affirmativa, quam pro negativa opinione non desunt rationes & authoritates. Et ideo